

2. VARNOST

2.1 Varnost pri delu

2.2 Varnost v prometu

Skrb za varnost in zdravje tako v šoli kot zunaj nje je odgovornost vseh in vsakega posameznika. Pri pouku tehnike in tehnologije moramo upoštevati zakonske predpise, ki določajo velikost in opremljenost prostorov, vzdrževanje in tehnično brezhibnost orodja in strojev. Vedeti moramo tudi to, kako ukrepati ob nesrečah. Kot udeleženci v prometu pa z upoštevanjem cestnoprometnih predpisov in primernim obnašanjem zagotovo največ prispevamo k izboljšanju prometne varnosti.

V drugem poglavju boste obnovili in dopolnili dogovorjena pravila s področja varnosti in zdravja pri delu in v cestnem prometu. Obnovili boste tudi znanja o uporabi varnostnih pripomočkov v prometu.

2.1 Varnost pri delu

Ena najpomembnejših odgovornosti učiteljev in učencev je skrb za varnost in zdravje pri delu med izobraževalnim procesom, ne le pri pouku tehnike in tehnologije, ampak tudi pri drugih predmetih. Zato bomo predstavili in ponovili nekaj ključnih pravil s področja varnosti pri delu ter pogoje za njihovo uresničevanje.

Znal/-a bom:

1. obnoviti in dopolniti dogovorjena pravila s področja varnosti in zdravja pri delu.

Spoznavam poklice

Inšpektor za delo izvaja nadzor na področju varstva pri delu ali na področju delovnopravne zakonodaje. Njegova glavna naloga je, da ugotovi, koliko se stanje na terenu razlikuje od predpisanega stanja v zakonu oz. pravilniku za določeno področje. Za pridobitev naziva inšpektor za nadzor varstva pri delu je potrebna univerzitetna izobrazba tehnične smeri.

Prostori za pouk tehnike in tehnologije

Dovolj velika učilnica za tehniko in tehnologijo ter delavnica oz. strojni del sta prav gotovo prvi pogoj za zagotavljanje varnosti in zdravja učencev. V navodilih za gradnjo osnovnih šol v Republiki Sloveniji (ministrstvo za šolstvo in šport) je natančno določena velikost posameznih učilnic in kabinetov. Prostori za pouk tehnike in tehnologije bi naj bili zaradi hrupa v njih locirani v pritličju šolske stavbe in oddaljeni od učilnic za predmete, pri katerih mora biti več miru. Prostori naj bi obsegali:

- **univerzalno delavnico**, dimenzionirano za skupino do 20 učencev. Vsako delovno mesto obsega najmanj 3 m² talne površine, da sta omogočena varno delo in gibanje učencev. Celotna površina je 60 m²;
- **kabinet** površine 24 m²,
- **prostor za toplotno obdelavo** površine 12 m², ki je namenjen pouku tehničnih vsebin in likovne umetnosti,
- **strojni del** je povezan z delavnico, praviloma na zadnjem delu delavnice. Ima 6 delovnih prostorov z najmanj 3,5 m² talne površine na vsak prostor.

Prenosni kovček s prvo pomočjo

V strojnem delu so nameščeni stroji, ki jih uporabljajo učitelji za pripravo gradiv, in stroji, ki jih uporabljajo učenci. Posamezni stroji morajo biti postavljeni na ustreznih mizah oz. stojalih. **Odsesovalna naprava** za odsesavanje prahu je nameščena s priključki na vseh strojih. Naprava ne sme biti prehrupna. Tla so enaka kot v delavnici. Strojni del je od delavnice ločen s pregrado, ki omogoča pogled v oba prostora. Spodnji del stene je zidan do višine, ki omogoča napeljavo električnih priključkov, nad njimi pa je varnostna steklena stena. Prostori morajo biti zaprti, učenci so lahko v njih le pod učiteljevim nadzorom.

Gasilni aparat mora imeti navodila za uporabo, vsako leto ga mora pregledati pooblaščen oseba.

V prostorih mora biti **omarica s prvo pomočjo** z vso ustrežno vsebino in pred vhodom v prostore mora biti nameščen **gasilni aparat**. V prostoru za termično obdelavo mora biti nameščena naprava za zaznavanje dima. Na vratih učilnice morajo biti tloris prostorov in **načrt evakuacije oz. smer umika** ob požarih ali drugih elementarnih nesrečah.

Prostori za pouk tehnike in tehnologije morajo biti dovolj svetli in prezračeni.

Vzdrževanje orodja

Orodje moramo redno pregledovati, vzdrževati in popravljati ter ga po potrebi tudi zamenjati. Pila mora biti pravilno nasajena na ročaj tako, da se pri piljenju ne sname. Enako velja za kladiva. Ročaji orodij se morajo dobro prilegati učenčevi dlani in morajo biti oblikovani tako, da ne drsijo. Velikost in oblika izvijača naj vedno ustreza velikosti zareze v glavi vijaka.

Vzdrževanje strojev in naprav

Pri vseh električnih strojih in napravah moramo redno pregledovati priključne kable, vtikače in vtičnice. **Delovna mesta posameznih strojev in naprav morajo biti v primerni razdalji**, da lahko učenci nemoteno opravljajo svoje delo. Pri vsakem pritrjenem stroju moramo imeti **navodilo za varno delo, obvezno uporabo osebne varovalne opreme in slikovno opozorilo za nevarnost**. Prav tako morajo biti označbe za nevarnost tudi pri vtičnicah. Vidno mora biti označeno tudi **glavno stikalo**. Rezila delovnih strojev morajo biti varovana z dodatno zaščito.

Orodja z ustreznimi nedrsečimi ročaji

Znaki za uporabo osebne varovalne opreme

Znaki za nevarnost

Znaki za prepovedi

Razmisli, naredi

Se spomniš?

1. Opiši prostore, namenjene pouku tehnike in tehnologije na vaši šoli.

Razumeš?

1. Preglej in analiziraj načrt evakuacije oz. smer umika ob požaru ali drugi elementarni nesreči iz prostorov, kjer se nahajaš, do skupnega zbirališča.

Izziv

1. Preglej orodje, stroje in pripomočke v tehnični delavnici ter zapiši morebitne napake in pomanjkljivosti. Predlagaj ukrepe za njihovo odpravo.

